

Марія Огрєніч

**МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ
АНГЛОМОВНОГО ДІЛОВОГО
СПІЛКУВАННЯ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ.К.Д.УШИНСЬКОГО»

Марія Огрєніч

**МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ
АНГЛОМОВНОГО ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ**

Навчальний посібник

Видання друге

Одеса
2018

УДК 420+371,3+395,52+302,2
ББК 81,432,1+81,411
О 39

Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
ім.К.Д.Ушинського» (протокол № 6 від 18,01,2012р.)

Рецензенти:
Т.Є.Єременко, кандидат філологічних наук, професор;
Г.В.Мельниченко, кандидат педагогічних наук, доцент.

Оgrenich M.A.
О 39 Мовленнєвий етикет англомовного ділового спілкування : навч. пос. /
М.А.Оgrenich; Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет ім.К.Д.Ушинського». – Одеса: 2018. – 182с.

Основною метою навчального посібника є формування та розвиток
навичок мовленнєвого етикету студентів а усному англомовному діловому
спілкуванні.

Для студентів соціогуманітарного профілю, вчених, учителів, політиків,
економістів, громадських діячів, а також усіх, хто маж намір оволодіти
мистецтвом ділового спілкування англійською мовою.

УДК 420+371,3+395,52+302,2
ББК 81,432,1+81,411

© Ogrenich M.A., 2018

716352

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ I. МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ АНГЛОМОВНОГО ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ.....	7
1.1. Спілкування як багатовимірний процес.....	7
1.2. Ділове спілкування.....	10
1.3. Мовленнєвий етикет.....	15
1.4. Мовленнєвий етикет як складова ділової культури.....	23
1.4.1. Культура.....	23
1.4.2. Професійна культура.....	24
1.4.3. Невербальні засоби спілкування.....	25
1.4.4. Типові ділові ситуації.....	27
1.4.5. Принципи ділового етикету.....	29
1.4.6. Корпоративне спілкування.....	30
1.5. Мовленнєвий етикет як лінгводидактична проблема.....	34
1.6. Національно – культурна специфіка мовленнєвого етикету у сфері ділового спілкування в англійській і українській мовах.....	47
1.6.1. Правила ділового спілкування.....	48
1.6.2. Специфіка комунікативної поведінки.....	49
1.6.3. Особливості мовленнєвого етикету англійської та української мов.....	53
РОЗДІЛ II. SPEECH ETIQUETTE OF BUSINESS ENGLISH COMMUNICATION.....	59
Preface.....	59
2.1. Mini-lectures.....	60
2.2. Modules.....	74
2.2.1. Module I. On the phone.....	74
2.2.2. Module II. Presentation.....	78
2.2.3. Module III. Negotiations.....	83
2.2.4. Module IV. The first meeting.....	88
2.2.5. Module V. A business meeting.....	94
2.3. Business Games.....	99
РОЗДІЛ III. BUSINESS CORRESPONDENCE.....	114
СЛОВНИК-ДОВІДНИК.....	148
ЗАВДАННЯ Й ТЕМИ ЕССЕ, ДОПОВІДЕЙ ТА ПРОЕКТІВ.....	161
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	162
МАТЕРІАЛИ ДЛЯ АУДІЮВАННЯ.....	165
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	172

ПЕРЕДМОВА

Основною метою навчального посібника з теми «Мовленнєвий етикет англomовного ділового спілкування» є формування навичок володіння мовленнєвим етикетом англomовного ділового спілкування студентів-майбутніх фахівців.

Посібник складається з трьох частин: теоретичної, практичної та міні-словника.

У теоретичній частині розкривається сутність ділового спілкування й англomовного мовленнєвого етикету в сучасному педагогічному просторі, розглянуто його структуру, компоненти, функції, проаналізовано культурну специфіку мовленнєвого етикету у сфері ділового спілкування в англійській і українській мовах.

У практичній частині представлені міні-лекції з теми «Мовленнєвий етикет англomовного ділового спілкування», які ілюструються прикладами мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови, та тематичні вправи, що охоплюють найтипівіші ситуації ділового спілкування. Вони включають основну інформацію щодо правил мовленнєвої поведінки, мовленнєвого етикету ділового спілкування, етикетних формул та мовних кліше, характерних для професійного ділового спілкування.

Тематичні вправи охоплюють найтипівіші ситуації ділового спілкування, а саме: «Перша ділова зустріч», «Телефонна розмова», «Презентація», «Ділова зустріч», «Переговори» та «Співбесіда».

Усі завдання спрямовані на вдосконалення навичок студентів володіння мовленнєвими засобами ділового спілкування в їхньому професійному мовленні.

Навчальний посібник може використовуватися як для аудиторної, так і для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичних занять з теми, що вивчається.

ВСТУП

Входження України до світової та європейської спільноти, стрімкий розвиток міжнародних культурних і ділових стосунків з фахівцями інших країн у всіх сферах діяльності посилюють вимоги щодо володіння іноземними мовами. Ефективність міжнародної співпраці потребує іншомовної підготовки фахівців і на рівні ділової комунікації. Однак не менш важливим є моральний бік комунікації, що виявляється в повазі і толерантності в іншомовному середовищі до культурних відмінностей представників інших культур та забезпечується дотриманням мовленнєвого етикету ділового спілкування.

Окреслене коло питань визначає напрями сучасних наукових пошуків і методичних розробок. Загальні лінгводидактичні аспекти навчання іноземної мови у вищому навчальному закладі розкрито в дослідженнях О. Бігич, С. Боднар, Н. Гальскової, М. Князян, Т. Ладженської, О. Леонтєва, Р. Мартинової, С. Ніколаєвої, Ю. Пасова, Н. Склярєнко, Г. Харлова та ін. Визначено концептуальні засади навчання іншомовного ділового спілкування, а саме: структуру професійного спілкування в іншомовному середовищі (Ю. Ніколаєнко), зміст професійно-спрямованого навчання іноземній мові в немовному вузі (М. Озерова, О. Тарнопольський), базові складники комунікативної компетенції і принципи її формування (Г. Барабанова, Д. Ізарєнков). Розроблено підходи до навчання іноземній мові в немовному вузі (Т. Dudley-Evans, Т. Hutchinson, A. Waters), принципи відбору та організації навчального матеріалу (Н. Жданова, О. Устименко, Р. Робінсон), особливості навчання видів мовленнєвої діяльності в немовному вузі (О. Тарнопольський), організації самостійної роботи студентів (Т. Каменєва, Н. Ягельська).

Навчання професійно-орієнтованої англійської мови досліджено в різних аспектах. Розроблено методику формування їхньої лексичної (В. Борщовецька, Г. Гринюк, Ю. Семенчук) та лінгвістичної компетенції в усному мовленні (І. Каменська), методику навчання монологічного мовлення (Н. Драб, І. Федорова), ділових усних і писемних переговорів (О. Биконя, D. Brinton, S. Donna), ведення письмової ділової комунікації та усної презентації (Ю. Авсюкевич, О. Шевченко, Р. Еммерсон), анотування професійно-орієнтованих текстів (Т. Корж), написання ділових листів, контрактів, створення довідково-інформаційної документації (Н. Зінукова, Г. Скуратівська), читання з використанням комп'ютера (С. Радецька). Доведено ефективність використання в цьому процесі ігрової методики і навчальних проектів

(Д. Бубнова, А. Буніна, Е. Зіннуров, О. Кміть, О. Тарнопольський, J. Brine, T. Hutchinson, K. Jones, J. Richards, A. Waters), новітніх технологій навчання професійного усного мовлення (Т. Асламова, Т. Караєва, О. Каменський, З. Корнева, J. Cummins, M. Swain).

У працях В. Адач, А. Вежбицької, В. Воробйова, В. Гак, Н. Германова, Г. Єлізарової, В. Карасик, Ю. Кузьменкової, Т. Ларіної, А. Мамонтова, В. Сафонової, І. Стерніна, С. Тер-Мінасолової, М. Фасової, Н. Фірсової, Н. Формановської, В. Фурманова, G. Aston, M. Bennett, S. Brett, E. T. Hall та ін. наголошено, що особливості іншомовної мовленнєвої поведінки і комунікації залежать від національних культурних традицій певного народу, засобом відображення яких у мовленні виступає мовленнєвий етикет. Однак проблема формування мовленнєвого етикету в англomовному діловому спілкуванні не була предметом спеціального дослідження. Не окреслено специфіку й зміст мовленнєвого етикету в англomовному діловому спілкуванні, не виявлено педагогічні умови його формування; відсутня система вправ і модель навчання мовленнєвого етикету у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців.

Відтак, протиріччя, що виникли між відсутністю спеціальних досліджень із порушеної проблеми, теоретичною і методологічною нерозробленістю теми у лінгводидактиці вищої школи і водночас необхідністю забезпечення належного рівня володіння мовленнєвим етикетом англomовного ділового спілкування майбутніх фахівців зумовили вибір теми дослідження «Мовленнєвий етикет англomовного ділового спілкування».